Į LAISVĘ

Nr. 32 Kaina 20 kap.

LEIDŽIA LIETUVIŲ AKTYVISTŲ FRONTAS

1941. VII. 30 Trečiadienis

AUFRUF

LITAUER!

Durch Erlass vom 17. Juli 1941 hat mich der Fuehrer des Grossdeutschen Reiches

ADOLF HITLER

zum „Reichskommissar fuer das Ostland" ernannt. In dieses Gebiet ist auch der ehemalige Freistaat Litauen eingeschlossen.

Ebenso hat der Fuehrer mit Erlass vom gleichen Tage fuer das Gebiet des ehemaligen Freistaates Litauen

Herrn Dr. Adrian von RENTELN

als Generalkommissar eingesetzt. Generalkommissar Dr. von Renteln ist mir als dem Vertreter der Reichsregierung fuer das Reichskommissariat Ostland fuer die Durchfuehrung aller Erlasse und Verordnungen der Reichsregierung bezw. meiner eigenen in Litauen verantwortlich. Seinen eigenen Erlassen und Verordungen innerhalb dieses Gebietes ist in jedem Falle ebenso Folge zu leisten.

Ich richte zunaechst an die Bevoelkerung der Gebiete suedlich der Duena bis einschliesslich der Grenzen des ehemaligen Freistaates Litauen die Aufforderung, sich der mir gestellten Aufgabe, Ordnung und Arbeit in diesen Gebieten wieder herzustellen, mit aller Kraft und geschlossen zur Verfuegung zu stellen.

Der Bolschewismus bedrohte ganz Europa. Er war auf dem Marsch, Deutschland zu ueberfallen, er hat auch Euch furchtbarste Wunden geschlagen. Wenn dieser Weltfeind noch einige Jahre bei Euch gehaust haette, dann waere Euch von Eurem Gut und Eurem Volke nichts uebrig geblieben. Die Bolschewistenfuehrer haetten Euch nach Sibirien verschleppt, Euch ausgeraubt und ermordet. Mit dem Einsatz ihres Blutes hat die Wehrmacht des deutschen Volkes den bolschewistischen Weltfeind niedergeschlagen, jeder wird daher begreifen, dass dieses deutsche Volk jetzt damit die Pflicht und das Recht uebernommen hat, die Verhaeltnisse so zu gestalten, dass niemals mehr eine aehnliche Gefahr die Traditionen der Voelker Europas, ja ihr ganzes Dasein neu bedrohen kann.

Jene, die Euch in den letzten zwanzig Jahren so viel Freiheit versprochen hatten, glaubten, in dem Ausspielen zwischen der Sowjetunion und dem Deutschen Reich ihre Politik betreiben zu muessen. In dem Augenblick aber, als das Deutsche Reich, angesichts eines englischen Ueberfalles, auf bestimmte Gebiete im Osten als seine Interessensphaeren verzichtete, da zeigte sich diese fuer Euch alle verhaengnisvolle Haltung in ihrer wahren Gestalt. Die Sowjetunion konnte Euch widerstandslos ueberfallen.

Trotz allem, was dem Deutschtum an Schaden zugefuegt wurde und was an Angriffen gegen das nationalsozialistische Deutsche Reich geschehen ist, wird die Reichsregierung sich im Interesse Eurer Wohlfahrt bemuehen, Euch Arbeit, Brot und fortschreitende Entwicklung zu sichern. Jedoch muss die deutsche Verwaltung fordern, dass ihre Anordnungen unbedingt befolgt werden; denn sie dienen nur diesem einen Ziel: der Sicherheit des Landes und der Sicherstellung Eures Lebens. Die deutsche Verwaltung wird Eure Vertreter in den Gemeinden und Staedten zur Mitarbeit heranziehen. Sie wird noetigenfalls Vertrauensmaenner aus Eurem Volk bestellen, durch die Eure Wuensche dem Reichskommissar, dem Generalkommissar und den Gebietskommissaren uebergeben werden koennen, und sie wird Euch Schutzorgane bilden lassen fuer die Sicherheit Eurer ganzen Arbeit und Eures Lebens.

Ich erwarte, dass die ganze Bevoelkerung meinen Anweisungen Folge leisten wird, um die schweren Wunden zu heilen, die der bolschewistische Weltfeind auch Euch geschlagen hat. Erst dann wird in Zukunft wieder Kultur und Wohlfahrt erstehen, erst dann werdet Ihr alle in Frieden leben koennen. Das Deutsche Reich gibt Euch die Moeglichkeit dazu. Es liegt jetzt an Euch, diese Moeglichkeit auszunutzen.

L O H S E
Reichskommissar fuer das Ostland

Kauen, den 28. Juli 1941.

ATSIŠAUKIMAS

LIETUVIAI!

1941 m. liepos 17 dienos įsakymu Didžiojo Vokiečių Reicho Führeris

ADOLF HITLER ....

paskyrė mane „Reichskomisaru Rytų kraštui". Į tą sritį įeina ir buvusioji Lietuvos Respublikos teritorija.

Tos pat dienos įsakymu Führeris paskyrė

PONĄ DR. ADRIANĄ VON RENTELN

Generalkomisaru buvusios Lietuvos Respublikos teritorijai. Generalkomisaras Dr. von Renteln yra atsakingas man, kaip Reicho vyriausybės Reichskomisariato Rytų kraštui atstovui, už visų Reicho vyriausybės, o taip pat ir mano įsakymų bei parėdymų vykdymą. Jo paties įsakymai bei parėdymai toje srityje yra taip pat kiekvienu atveju privalomi.

Aš kviečiu visus piliečius, gyvenančius buvusios Lietuvos Respublikos teritorijoje ir žemėse ligi Dauguvos upės, vieningai ir sutelkus visas jėgas prisidėti prie man skirto uždavinio įvykdymo — atstatyti toje srityje tvarką ir normalias darbo sąlygas.

Bolševizmas grėsė visai Europai. Jis buvo pasiruošęs užpulti Vokietiją. Jis padarė ir jums skaudžių žaizdų. Jei šis pasaulio priešas būtų dar keletą metų pas jus viešpatavęs, tai maža kas bebūtų likę iš jūsų tautos ir jos sukurtų vertybių. Bolševizmo vadai būtų jus nugabenę į Sibirą, būtų jus apiplėšę ir nužudę.

Aukodamos savo kraują, vokiečių tautos karinės pajėgos parbloškė bolševikinį pasaulio priešą. Todėl kiekvienas supras, kad tuo pačiu vokiečių tauta perėmė teisę ir pareigą sudaryti tokias sąlygas, kad panašus pavojus niekados nebegalėtų grasinti Europos kultūrai ir Europos tautoms.

Tie, kurie jums per pastaruosius dvidešimt metų taip daug laisvės žadėjo, manė, kad jų politikos tikslu turi būti pusiausvyros išlaikymas tarp Sovietų Sąjungos ir Vokiečių Reicho. Tą akimirksnį betgi, kada Vokiečių Reichas, Anglijos užpultas, turėjo atsisakyti nuo savo interesų gynimo Rytuose, pragaištingoji jums visiems buvusios politikos laikysena parodė savo tikrąjį veidą. Sovietų Sąjunga turėjo progą jus be pasipriešinimo užgrobti.

Nežiūrint visų nuostolių, kuriuos vokiškumui teko pakelti, nežiūrint visų prieš nacionalsocialistinį Vokiečių Reichą nukreiptų puolimų, Reicho valdžia rūpinsis jūsų gyvenimo gerove, rūpinsis, kad visi turėtų darbo, duonos ir tolimesnės pažangos sąlygas. Tačiau vokiečių valdžios organai reikalauja, kad jos visi įsakymai būtų griežtai vykdomi, nes jie siekia tik vieno tikslo: užtikrinti krašto saugumą ir jūsų kasdienį gyvenimą. Vokiečių valdžios organai valsčiuose ir miestuose bendradarbiaus su jūsų atstovais. Reikalui esant, jie pasikvies patikėtinius iš jūsų tautos tarpo, kurie galės Apygardų komisarams, Generalkomisarui ir Reichskomisarui pateikti jūsų pageidavimus. Jie suorganizuos apsaugos organus jūsų darbo ir gyvenimo saugumui patikrinti.

Aš tikiuos, kad visi gyventojai paklausys šių mano nurodymų, kad tuo būdu greičiau pavyktų užgydyti tas žaizdas, kurias bolševikinis pasaulio priešas yra jums padaręs. Tik tuomet vėl suklestės kultūra ir ekonominė gerovė, tik tuomet jūs visi vėl galėsite taikoje gyventi. Vokiečių Reichas suteikia jums palankias sąlygas. Dabar viskas priklauso nuo jūsų šiomis sąlygomis pasinaudoti.

L O H S E
Reichskomisaras Rytų Kraštui

Kaunas, 1941 m. liepos 28 d.

AUFRUF

LITAUER!

Nach meiner Ernennung durch den Fuehrer des Grossdeutschen Reiches habe ich die Zivilverwaltung des Gebietes des ehemaligen Freistaates Litauen uebernommen.

Als Gebietskommissare sind bestellt:

fuer Kauen - Stadt Gebietskommissar K r a m e r,
„ Kauen - Land Gebietskommissar L e n t z e n,
„ Wilna - Stadt Gebietskommissar H i n g s t,
„ Wilna - Land Gebietskommissar W u l f f,
„ Schaulen Gebietskommissar G e w e c k e.

Den Erlassen der Gebietskommissare ist in jedem Falle Folge zu leisten.

Anordnungen fuer die Zivilbevoelkerung werden zukuenftig nur durch die Zivilverwaltung und deren Organe getroffen.

Bereits erlassene Anordnungen der deutschen Wehrmacht auf dem zivilen Sektor bleiben bis auf weiteres in Kraft.

LITAUER!

Der Wiederaufbau des mir anvertrauten Gebietes soll sofort in Angriff genommen werden. Eure Arbeit an Euren Arbeitsplaetzen in Stadt und Land dient diesem Aufbau. Helft mit allen Kraeften, die Spuren der blutigen Bolschewistenherrschaft zu tilgen.

V O N R E N T E L N
Generalkommissar

ATSIŠAUKIMAS

LIETUVIAI!

Didžiojo Vokiečių Reicho Führerio paskirtas, aš perėmiau civilinį buvusios Lietuvos Respublikos srities valdymą.

Apygardų komisarais skiriami:

Kauno miestui — Apygardos Komisaras K r a m e r,
Kauno apygardai — Apygardos Komisaras L e n t z e n,
Vilniaus miestui — Apygardos Komisaras H i n g s t,
Vilniaus apygardai — Apygardos Komisaras W u l f f,
Šiauliams — Apygardos Komisaras G e w e c k e.

Apygardų komisarų įsakymai visais atvejais turi būti vykdomi.

Civiliams gyventojams ateity parėdymai bus duodami tik civilinio valdymo valdžios ar jos organų.

Anksčiau išleisti vokiečių karo vadovybės parėdymai, liečią civilinį gyvenimą, galioja ir toliau.

LIETUVIAI!

Man patikėtos srities atstatymo darbas turi būti tučtuojau pradėtas. Jūsų darbas mieste ir kaime patarnaus šiam atstatymui. Visomis jėgomis padėkite išnaikinti kruvinojo bolševistinio viešpatavimo pėdsakus.

V O N R E N T E L N
Generalkomisaras

VAIŽGANTAS JUNGĖ VISUOMENĘ

Šis gyvenamas laikas daugeliu požiūrių verčia prisiminti Tumą - Vaižgantą, kuris išgyveno ilgą ir turtingą lietuvių tautos raidos istoriją. Gal būt, šiandien visiems aišku, kaip jis šiuos laikus pergyventų. Jis bėginėtų: taikintų, kur yra nedarnumų, guostų, kur yra tautinio pakilimo ir vienybės, pyktų ir barįusi dėl netvarkos, kaip kitados jis išbarė spaudoje Kauno miesto savivaldybę dėl savo brangaus įnamio taksiuko... Ir tikrai, neperdėtai, kurį laiką Vaižgantas buvo visuomenės barometras, tikriau sakant, smogikas prieš bet kur pasireiškusį visuomenės irimą. Ir aš nežinau, kuri visuomenės srovė nebūtų jo gerbusi kaip žmogaus, kuriame trykšta atvirumas, nuoširdumas ir neva politikavimas be skraistės. Toji Dievo dovana buvo nepaslepiama, ir tai buvo jo gyvenimo vainikas.

Jis nebuvo olimpietis: šaltas, nuoseklus, apsišarvojęs paragrafais sprendėjas. Aš manau, kad Vaižgantas neatsisakytų nuo tokio sakinio: kam tu man kiši suktus paragrafus ir miglotus sprendimus, kad mano protas ir sąžinė rodo visai ką kita. Sveikas protas ir gryna sąžinė buvo nuolatinis Vaižganto vadovas.

Vaižgantui rūpėjo Lietuva, rūpėjo lietuvis. Ir taip buvo su Vaižgantu visais laikais, pradedant nuo spaudos draudimo metų. Vardan lietuviškumo jis gal nenusidėdavo bažnyčiai, bet kai kurių katalikų bažnyčios hierarchų akyse aiškiai buvo nemalonėje. Bet Vaižgantas to nepaisė, kiek jis jautėsi teisingas ir sąžiningas, nes vienybės laimėjimą visuomenėje jis, matyt, laikė tokiu vertingu ir brangiu reikalu, kad organiškai ten buvo gyvas ir šviesus.

Vaižganto išgyventi Lietuvos augimo tarpai buvo labai skirtingi, audringi ir lemtingi. Ir jis buvo vienas tų veikėjų, kuris sprendimuose svėrė, keldamas taikinimo šūkį. Ir visur jam pakako entuziazmo, nenugalimos vilties laimėti, ir daug ką jis nugalėjo intuicija ateities perspektyvose.

Prisiminkime senus Vilniaus laikus su inžin. Petru Vileišiu. Kiek jie tada buvo sunkūs, beviltiškai sunkūs prikelti lietuvių tautą pilnam žydėjimui: kova su lenkų dvasininkų amžiais įtvirtintomis dvasios tvirtovėmis, kova su rusų biurokratija ir rusinimo politika ir kova lietuvių tarpe, tarp savęs, tarp „pirmeivių" ir „atžagareivių". Kiek ten mes matome Vaižganto šviesos ir entuziazmo, kad mus stebina jo ištvermingumas ir ryžtumas. Prisimindamas tuos laikus, Vaižgantas P. Vileišį, kuris savo sumanymais ir medžiaginiais ištekliais buvo judėjimo centras, charakterizuoja be galo taikliai ir teisingai. P. Vileišis vienybę laikęs **konglomeratu, ne lydiniu.** Atseit, Vaižgantas vienybę laikė perdėm lydinio reikalu. Kai konglomeratas visuomenė galėjo subyrėti, lydinys galėjo parodyti atsparumo, vieningumo jėgos. Istorijos perspektyvoje, ar tai nebuvo Vaižganto teisingas nusistatymas? Kažin, ar besirastų tokių, kurie priešingai tvirtintų. Vilniaus lietuvių negausiame inteligentų būrelyje kitokios politikos ir negalėjo būti: visas reikalas lietuvius suburti vieningam darbui, vieningai idėjai Lietuvą atstatyti.

Vėlesniais laikais Vilniuje, „Vilties" periodas, Vaižgantas tam pačiam reikalui lydino lietuvių inteligentiją su kunigija. Tas nuveiktas darbas be kun. Tumo - Vaižganto neįsivaizduojamas ir nepakankamai įvertintas mūsų politikos ir švietimo atžvilgiu. Ten jis buvo jau daugiau kaip asmuo: jis buvo vieningo darbo simbolis. Be Vaižganto tas darbas, atrodo, būtų buvęs didelio pakrikimo kelyje. Be abejo, jis turėjo nepaprastai gerų talkininkų visam lietuviškajam judėjimui kelti ir vadovauti. Vaižgantas buvo tuo auksiniu pinigu, kuris visur buvo, visur spindėjo, visur be rūgimo, be rūdies šešėlio. Ir lenkų dvasininkai Vaižgantą persekiojo ir baudė kaip visos lietuviškosios kunigijos dvasią.

Kad Vaižgantas buvo visuomenės lydinimo idėjos vergas, kulminacinių įvykiu pasireiškė Petrapilio Lietuvių Seime, kada jis sušuko: „Aš daugiau nepolitikas!" Tai jo, gal būt, vienintelis žestas savo sielos nusiminimui. Kai jis pamatė, kad tame Seime vienybė nebegalima nei sulydinti, nei sulipdyti, kada lietuviai, nublokšti iš savo tėvynės į Rusiją, nebegali susitarti vieningai atstatyti Lietuvą, Vaižganto jautri siela negalėjo pakelti, negalėjo įsivaizduoti lietuvį einantį prieš savo reikalus. Kas jam liko bedaryti, juo labiau, kad jis pakankamai jautėsi turįs teisės kalbėti ir veikti Lietuvos gerovei? Jo vaizduį atsistojo siaubas ir tikrai kaip sąžinės balsas galėjo sušukti: „Aš daugiau nepolitikas!" Jo jėgos suburti — neveikė.

Istorijos perspektyvoje, ar Vaižgantas nebuvo teisus? Kai antriniai reikaliukai ar ambicijos nusveria didžiąją idėją, net tautos likimą, ar sąžiningam kūrėjui negali pasivaidenti hidros siaubas, naikinąs bepasireiškiančią gyvybę? Jeigu Vaižgantą, nepataisomą optimistą, bet kur sugebantį rasti šviesių pragiedrulių, aplinka vertė visiškai nusiminti, tai ką kalbėti apie silpnavalius, silpnabūdžius, kurie nuo pavojaus šešėlio bėga? Ką kalbėti apie tokius, kurie eina tik ten, kur mato, kad ten viskas sutvarkyta, taip sakant, eina „ant gatavo", bet niekuomet neis kurti, tvarkyti ir aukoti bei rūpesčio pakelti? Vaižgantas eina mums pasiaukojimo ir atkaklios kovos pavyzdžiu.

Jau laisvoje Lietuvoje Vaižgantas žydėjo visišku savo optimizmu. Jo žili plaukai ir spindinčios akys žaidė Lietuvos laukų saulėje. Į visus juodus gyvenimo taškus jis reaguodavo net piktai, nes jam atrodė, taip tas viskas menka ir neverta dėmesio, kad gaila žodžio menkystei, kuri pati savaime turi supūti. Bet savo būdu negalėjo pakęsti nereagavęs. Ir vis tik jam buvo visur šviesu, skoninga. Jis jautėsi laimingas atkovojęs Lietuvos dirvonus ir turtus lietuvių broliams ir seserims. Jis metėsi grynai į literatūros kūrybos darbą, nes politiką, net aukštąją politiką, vedė lietuviai, patikėtini vyrai, kurie Lietuvos neparduos.

Ir vis tik... Vienam pirmųjų perversmų įvykus Lietuvoje, Vaižgantas „susirgo"... Nevienas gal iš mūsų atsimena jo žodžius, kai jis, pridėjęs ranką prie širdies, skundėsi: „Gal būt gerai... taip... bet mano širdyje kažkas trūko... jaučiu, kad tautoje kažkas lūžo..." Jis taip sunkiai pergyveno tautos lūžimą, kaip retas. Jis aiškiai nesprendė, ar tas gerai, ar blogai iš esmės. Bet jis lūžimo negalėjo lengvai išgyventi. **Tautos lūžimas perversmo formoje** Vaižgantui sukėlė tautos pavojaus šmėklą. Lietuviai prieš lietuvius daro perversmus ir tuo augina nepasitikėjimo ugą savųjų tarpe. Tai buvo per skaudu, per žiaurį forma, užkrečiami pavyzdžiai. Lietuvius vaizdavosi ramaus darbo žmonėmis, nepriklausomos Lietuvos sulydintus ilgiems amžiams vieningai dirbti. Ir čia jis buvo teisus prognozo atžvilgiu.

Iš Vaižganto galima daug ko pasimokyti, jį reikia skaityti ir studijuoti, nes jis moka parodyti šviesos ten, kur, rodos, baisiai nyku ir liūdna. Ir kartą jis yra pasakęs parašęs: „tauta susidedanti ne iš palaidų individų, nes bet kuris asmuo esąs emanacija bendrosios psichės. Kai ta psichė priudrojanti kuria nuotaika, duodanti žiedą - asmenį, o iš jo daug gerų vaisių. Tai ir esą tautos kūrėjai. Atskilėliai veltui darbuosis, veltui dėvės kurį garbės vardą: jie tautai bus svetimi ir visuomenės sieloje nepaliks pastovių pėdsakų".

F. Kirša

Kokia karinė padėtis Rytuose

Žinomo karinio rašytojo majoro Lehmanno straipsnis

BERLYNAS. E. Į klausmą, kokia padėtis penktosios karo savaitės pabaigoje Rytuose, atsako žinomas karinis rašytojas majoras Lehmannas įdomiame straipsnyje, įdėtame „Berliner Lokal Anzeiger" laikraštyje. Nors vyriausiosios kariuomenės vadovybės pranešimai dėl karinių priežasčių paskutiniuoju laiku yra kiek šykštūs, rašo autorius, tačiau yra pažymėtinas 150 kilometrų į rytus nuo Smolensko esančio Viazmos miesto paminėjimas vokiečių kariuomenės vadovybės pranešime.

Dėl bendros karinės padėties Rytuose — žygis nesulaikomai eina pirmyn, nors dažnai atitinkamų vokiečių vietų tik pavėluotai pranešama. Savaime suprantama, toliau rašo autorius, kad šiame karo žygyje, kuris ligi šiol, vokiečių karinėms pajėgoms plačiausiai pavartojus visas ginklo rūšis, davė tokią teritoriją, kurios kertiniais akmenimis galėtų būti miestai: Koelnas, Kopenhaga, Poznanė ir Roma, kovos formos žymiai skiriasi savo vyksmu ir milžiniško masto įvykių tempais nuo kitų ligšiolinių karų žygių. Keturios stiprios šarvuoto kylio forma besiveržiančios kariuomenės grupės prasilaužė per 50 kilometrų gilumo kelis kartus užtvertą ir smarkiai sustiprintą Stalino liniją, privertė priešą stoti į atkaklias šarvuočių kovas ir praskynė kelią iš paskos bangomis žygiuojančioms atskirai besikaunančioms divizijoms. Priešui savo milžiniškas nuostolių padarytas spragas besistengiant užkimšti naujai atgabentais kariuomenės junginiais, toliau rašo žinomasis karinis rašytojas, tuo pačiu metu, užtęsiant taip brangų laiką, turėjo būti rūpestingai iškrečiami ir išvalomi ligi šiol negirdėtai dideli plotai, kad būtų sutrukdyta atkakliai ir iš pasalų puolantiems priešo kariuomenės vienetams puldinėti mūsų kariuomenę iš užnugario. Nors priešas savo senąją, jau pasauliniame kare išbandytą atsitraukimo taktiką dabar vėl stengiasi pavartoti, ir išvengti moderniausios pasaulio armijos smarkiausio smūgio, tačiau galutinio priešo masės sunaikinimo tikslas laiko atžvilgiu gali tik kiek nusitęsti, bet artėjančio sovietų karinių pajėgų žlugimo, taip gausiai panaudojant vokiečių puolamuosius šarvuočius ir lėktuvus, galų gale niekas nebepakeis.

* * *

BERLYNAS. VII. 29. ELTA. Srityje tarp Smolensko ir Viazmos puolantieji priešakiniai vokiečių daliniai liepos 26 d. į Maskvą einančioje geležinkelio linijoje, netoli vienos stoties, užtiko pakrautų traukinių telkinius ir vieną šarvuotą traukinį. Kelias, einąs šalia geležinkelio, buvo pilnas vorų, kurios 4 ir 5 eilėmis buvo užtvenkę visą kelią. Sovietų nepastebėti vokiečių pėstininkai, šarvuočių naikintojai ir artilerininkai miškuotoje vietoje užėmė pozicijas ir atidengė netikėtą ugnį. Kai vokiečių granatos krito į priešo voras, nustebintų bolševikų eilėse kilo baisus sąmyšis. Išlėkė į orą sunkvežimiai, kurie buvo pakrauti maistu ir municija. Taip pat ir šarvuotas traukinys buvo išvestas iš mūšio lauko. Veltui bolševikai stengėsi savo artileriją panaudoti apsigynimui.

Per šias kautynes buvo sunaikinta 20 traukinių su 1.200 vagonų, 1.000 sunkvežimių ir visų rūšių vilkikų ir didelė daugybė kitų sovietų karo medžiagų.

Churchillis giriasi

Esą Anglijos oro pajėgos pralenkusios Vokietijos oro pajėgas

AMSTERDAMAS. VII. 29. ELTA. Churchillis šiandien atstovų rūmuose užginčijo, kad, kaip neseniai kai kurie atstovai tvirtino, britų ginklų gamyboje esanti chaotiška padėtis. Tačiau jis pripažino, kad, bevykdant ginklavimosi programą, „iškilo kai kurių klausimų, kadangi trys ginklavimo departamentai parodė energijos stoką arba jų tarpe kilo ginčų ir savo kompetencijos ribų peržengimų. „Toliau Churchillis padarė ginklų pramonės apžvalgą, dar kartą tvirtindamas, esą

Anglijos oro pajėgos jau pralenkusios Vokietijos oro pajėgas.

Su savo Šiaurės Amerikos draugais Anglija pasiekusi tiksliai apibrėžtos sutarties. „Jie, savaime aišku, reikalauja, — pareiškė Churchillis, — labai tikslių duomenų, kas yra daroma su jų tiekiamomis prekėmis. Mūsų pareiga yra juos užtikrinti, kad jie už savo pinigus gaus atitinkamą vertybę".

STOCKHOLMAS. VII. 29. ELTA. Toliau anglų ministeris pirmininkas atstovų rūmuose kalbėjo apie pertvarkymus, kuriuos iškėlęs karas tautos maitinimo klausimais. Jis pabrėžė, kad anglai didžiąja dalimi nuo mėsos perėję prie augalinio maisto vartojimo. Mėsa ir daug sūrio, visų pirma, reikalinga kasyklų ir liejyklų darbininkams. Toliau Churchillis kalbėjo

apie „mirtinį pavojų", kurį sudaro vokiečių lėktuvų puolimai britų lėktuvų gamybai ir kitoms ginklavimo pramonės šakoms.

Nepaprastai smarkūs žaibiški uostų ir pramonės centrų puolimai, darbo trukdymas ir nutraukimas dėl užtemdinimo, taip pat transporto sulaikymas įneša savo dalį į tą netvarką. Toliau Churchillis pažymėjo, kad, peržvelgęs neramų šio vis ilgiau užtrunkančio karo vaizdą, jis jaučiąs pareigą įspėti atstovų rūmus ir šalį saugotis tiek pesimizmo, tiek ir optimizmo. Šiuo akimirksniu nereikią įsileisti į spėliojimus, kad blogiausia jau esą užpakalyje. Ryšium su tuo Churchillis pažymėjo „baisią Vokietijos jėgą" ir pasakė, kad

būtų nesąmonė tikėtis, jog šį karą Anglijai laimėsiančios Sovietų Sąjunga arba Jungtinės Valstybės.

Mes tik būsime pasiruošę, baigė Churchillis, įtempti visas savo jėgas ir, jeigu reikės, paaukoti paskutinį savo širdies kraujo lašą.

Nustojo veikusi Suomijos pasiuntinybė Londone

HELSINKIS. E. Liepos 29 dieną Suomijos užsienių reikalų ministerija pranešė, kad, pasikeitus padėčiai, Suomijos pasiuntinybė Londone turi nutraukti savo veiklą iki atskiro potvarkio. Užsienių reikalų ministerijos pranešime sakoma, kad Suomijos vyriausybė būtų dėkinga, jei ji galėtų sužinoti britų vyriausybės nuomonę dėl Anglijos pasiuntinybės Helsinkyje veiklos.

HELSINKIS. E. Ryšium su diplomatinių santykių tarp Suomijos ir Anglijos nutraukimu, iš gerai informuotų sluoksnių pranešama, kad Suomijos pasiuntinys Londone ministeris Gripenbergas gavo paskyrimą prie Airijos vyriausybės Dubline, kur bus įrengta Suomijos pasiuntinybė. Taip pat išvyks į Dubliną visas suomių pasiuntinybės Londone personalas. Britų pasiuntinybės išvykimo iš Helsinkio laukiama artimiausiu laiku. Pasiuntinybė išvyks į Stockholmą.

Bolševikų užfrontėje didėja suirutė

ISTANBULAS. E. Už sovietų fronto vis daugėja irimo reiškinių. Iš Sovietų Sąjungos į Istanbulą atvykusiųjų keleivių pasakojimai pasitvirtina sovietų laikraščiuose ir per jų radiją. Laikraščiuose ir per radiją diena po dienos dažnėja atsišaukimai, kurie yra nukreipti į kovą su šnipais, kenkėjais ir, kaip Maskvoje išsireiškiama, diversantais. Viename atsišaukime, tarp kitko, sakoma, kad diversantai ir kenkėjai gadina telefono laidus, vykdo įvairius teroro veiksmus ir net žudo žymesnius komunistų komisarus. Jie visomis priemonėmis veikia prieš sovietų sistemą ir naikina geležinkelius bei telegrafo ryšius. Šiame atsišaukime labai ryškiai atvaizduojama būklė už fronto. Kitame atsišaukime raginama sudaryti „naikinamuosius batalionus" kovai su sovietų režimo priešais krašto viduje. Viename „Pravdos" straipsnyje griežčiausiai smerkiama suirutė, netvarka ir priešgaisrinių priemonių nepakankamumas.

Išlaisvinta visa Besarabija

BERLYNAS. E. DNB agentūrai pranešama, kad liepos 27 dieną generolo Antonescaus kariuomenės daliniai įsiveržė į Akkermano uostą, esantį prie Juodosios jūros. Užėmus šį prie Dniestro žiočių esantį miestą jau visa Besarabija yra nuo bolševikų išvalyta. Vokiečių ir rumunų kariuomenės daliniai jau yra užėmę visą tą senąją Rumunijos sritį, kuri maždaug prieš metus buvo sovietams perleista prievartos būdu.

Liepos 28 dieną vokiečių, rumunų ir vengrų kariuomenių daliniai ir toliau tebepuolė bolševikus Rytų fronto pietiniame ruože, kur, nežiūrint blogų kelių, buvo pasiekta didelių teritorinių laimėjimų. Bolševikai mėgino per įvykusias be jokio tarpusavio ryšio vietinio pobūdžio kautynes pasipriešinti vokiečių, rumunų ir vengrų junginių puolimui ir sulaikyti jų veržimąsi pirmyn. Sovietų pasipriešinimasis buvo palaužtas, padarant jiems didelių nuostolių. Tų kautynių metu į vokiečių bei rumunų pusę perbėgo tūkstančiai bolševikų karių.

Liepos 28 dieną vokiečių kariuomenės daliniai vis siauresniu ratu supo sovietų kariuomenės dalinius Smolensko apylinkėse. Keliose vietose bolševikai mėgino išsiveržti. Ten įvykusiose atkakliose kautynėse viename miške buvo sunaikinti du sovietų batalijonai ir dvi baterijos. Taip pat ir kituose fronto ruožuose, beviltiškai mėgindami išsiveržti iš apsupimo, bolševikai turėjo didžiausių nuostolių.

Suomijos fronte vokiečių ir suomių kariuomenių daliniai puolė bolševikų kariuomenės dalinius, drąsiais smūgiais atstumdami juos atgal. Viename fronto ruože vokiečių ir suomių puolimas buvo toks staigus, kad į vokiečių bei suomių rankas pateko 25 sovietų haubicos, 12 pėstininkų patrankų ir 15 granatsvaidžių.

Naktį į liepos 29 dieną tvirtos vokiečių aviacijos pajėgos ištisas valandas puolė Maskvą. Ligi šiol gautomis žiniomis, tuo puolimu buvo pasiekta labai gerų rezultatų. Miesto šiaurės rytų dalyje po vidunakčio išsiplėtė labai didelis gaisras, o kitose miesto dalyse kilo keli dideli gaisrai ir daug mažesnių.

KRONIKA

NEKELIAUKIME SAVŲJŲ IEŠKOTI

Daugelis vyrų ir moterų, kurių šeimos nariai buvo bolševikų išvežti arba kurie kitokiu būdu yra dingę be žinios, keliauja jų ieškoti. Paklaidžioję ir nieko neradę, tokie ieškotojai būna priversti kreiptis į L. Raudonąjį Kryžių, prašydami padėti grįžti namo. Tokie ieškotojai L. Raudonajam Kryžiui sudaro daug vargo ir nereikalingų išlaidų.

L. Raudonojo Kryžiaus vadovybė prašo nevarginti savęs ir kitų, nes toks ieškojimas vis tiek nepasiekia tikslo. Visų politinių kalinių ir tremtinių likimu rūpinasi pats L. Raudonasis Kryžius. Atitinkami pareigūnai stengiasi palaikyti ryšius su grįžusiais, ieško pėdsakų tų, kurie yra toliau išvežti, rūpinasi *visų* jų grąžinimu į Lietuvą. Būkime savo vietose ir nekeliaukime nei į Kauną, nei į Vilnių, nei į kitus miestus. Būkime kantrūs ir laukime savųjų sugrįžtant.

ŽALIAKALNYJE ATIDARYTA PREKIŲ PIRKIMO LAPŲ PASKIRSTYMO KONTORA

Žaliakalnyje, Savanorių pr. Nr. 143 (įėjimas iš Zanavykų gatvės) atidaryta pramoninių prekių pirkimo lapų paskirstymo kontora Nr. 2. Kontora išduoda lapus tik nustatytų Žaliakalnio gatvių gyventojams. Gatvių sąrašas iškabintas kontoroje.

PRADŽIOS MOKYKLOS MOKYTOJO CENZUI ĮSIGYTI KURSŲ DARBŲ PLANAS

Kursai rengiami Kaune, Marijampolėje, Panevėžyje, Šiauliuose, Trakuose ir Ukmergėje nuo š. m. rugpiūčio mėn. 1 d. iki rugsėjo mėn. 15 d.

Į kiekvienus kursus priimama iki 120 klausytojų, baigusių gimnazijas ar tolygias mokyklas, sveikų ir turinčių muzikalinę klausą.

Pastabos: 1. Į kursus priimami ir baigusieji tarybinės mokyklos 9 klases ir gavusieji mokyklos baigimo atestatus.

2. Abiturientai, neturį atestatuose bendrosios psichologijos ar filosofijos pradmenų pažymio, turi išeiti bendrosios psichologijos kursą, kuriam skiriama 20 valandų.

Kursuose dėstomi šie dalykai:

1.	Pedagogika	30 val.
2.	Psichologija	20 „
3.	Lietuvių kalbos metodika	20 „
4.	Skaičiavimo metodika	20 „
5.	Tėvynės pažinimo metod.	20 „
6.	Dailės dalykų metodika	10 „
7.	Rankų darbų metodika	5 „
8.	Dainavimas ir jo metod.	15 „
9.	Kūno kultūros metodika	10 „
10.	Mokyklinė higiena	5 „
11.	Muzika	20 „
12.	Mokyklinė praktika	30 „

Kursų klausytojai, išklausę kurio nors dalyko kursą, laiko tikrinamuosius egzaminus.

Kursų klausytojai, išlaikę visų kursuose dėstytų dalykų egzaminus ir atlikę mokyklinę praktiką, gauna nustatytos formos pažymėjimą, teikiantį jiems pradžios mokyklos mokytojo cenzą ir teises.

DEPARTAMENTO DIREKTORIUS

MOKYTOJŲ KURSŲ VEDĖJAMS

Pranešama, kad šie asmens nuo š. m. VIII-1 d. skirti prad. mokyklos mokytojo cenzui įgyti kursų vedėjais: 1) Vilniaus II vidurinės mokyklos mokytojas Jonas VALANTINAS organizuoja kursus Kaune, 2) Ukmergės mokyt. seminarijos inspektorius Antanas RINKŪNAS — Ukmergėje, 3) Šiaulių mokytojų seminarijos mokytojas Pijus DAMBRAUSKAS — Marijampolėje, 4) Panevėžio mokyt. seminarijos mokytojas Petras BŪTĖNAS — Panevėžyje, 5) Šiaulių mokyt. seminarijos mokyt. A. RAULINAITIS — Šiauliuose, 6) Trakų mokyt. seminarijos direktorius Juozas MIČIULIS — Trakuose.

Kursų vedėjai prašomi skirtose vietose organizuoti kursus. Kursų darbo planas ir programa bus išsiųsta į prad. mokyklų inspekcijas ten, kur kursai vyksta. Tose inspekcijose kursų vedėjai kartu turi atsiimti ir kursantų prašymus. Pradžios mokyklų inspektoriai įpareigojami mokytojų kursų vedėjams visur kur padėti — ieškant patalpų, kviečiant lektorius ir kt.

Pradžios Mokslo Departamentas

POLITINIAMS KALINIAMS

Kad politinių kalinių vardu ir jų teisėmis negalėtų pasinaudoti asmens, nieko bendro neturį su politiniu kalinimu, visi politiniai kaliniai, norį gauti jiems teikiamų lengvatų, prašomi apsirūpinti kalėjimų duodamais pažymėjimais, iš kurių būtų aiškiai matyti kalinimo priežastis. Jei tokių pažymėjimų gauti negalima, reikia pasirūpinti žinomų politinių kalinių paliudijimais.

LRK Vyr. Įgaliotinis

DAINOS CHORAS

Šiandien Konservatorijos salėje repetuoja tokia tvarka: 17 val. 30 min. altai ir bosai, 19 val. visas choras.

SPORTAS

RYT FUTBOLO RUNGTYNĖS

Ryt, ketvirtadienį, 18 val. Kūno Kultūros Rūmų stadione įvyks futbolo rungtynės tarp Kauno miesto ir Kauno priemiesčių ekipų. Pertraukos metu įvyks įdomios dviratininkų lenktynės 10 km nuotolyje su baigmėmis kas kilometras.

TENISO PIRMENYBĖS

Rugpiūčio 9 ir 10 d. d. Kūno Kultūros Rūmų aikštyne ruošiamos Kauno miesto lauko teniso individualinės pirmenybės. Šiose pirmenybėse gali dalyvauti visi sportininkai, iki rugpiūčio 6 d. užsiregistravę Kūno Kultūros Rūmų Sporto Skyriuje.

PARYŽIUS. E. „Paris Soir" praneša iš Vichy, kad gerai informuotuose sluoksniuose laukiama naujo vyriausybės pertvarkymo. Dar šią savaitę įvyksią tuo reikalu svarbių pasitarimų.

MEKSIKOS m. E. Kelios nepriklausomos Meksikos politinės partijos, vadovaujamos vadinamų meksikiečių „auksamarškinių", nutarė prašyti valstybės prezidentą tuoj uždrausti komunistų partiją, kuri nuolatos laužo Meksikos įstatymus.

RADIJO PROGRAMA

KETVIRTADIENIS, VII. 31.

6.00 Malda, dienos mintys, laikas, žinios, rytinis koncertas (pl.); 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.10 Rytinio koncerto tęsinys; 7.30 Kartojimas žinių, pranešimų, tolimesnė dienos programa; 8.00 — 12.00 val. Pertrauka; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus, laikas, žinios, tolimesnė dienos programa; 12.20 Plokštelių muzika; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Informacijos; 13.00 Vidudienio koncertas; 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Koncerto tęsinys; 15.00 Žinios vokiečių kalba; Po žinių — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsų paradas; 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.10 Sikstinos kapelos choro koncertas; 17.30 Kartojimas žinių, skaitytų 12 val., iš laikraščių, pranešimai; 18.00 Amžinasis moteriškumas. Poezijos ir muzikos montažas; 19.00 Pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių kalba; 20.15 Vokiškai pranešimai lietuviams; 20.30 Laikas, žinios, pranešimai, iš laikraščių, programa rytdienai; 21.00 Linksmoji pabaiga. Groja Kauno Radiofono saloninis orkestras, dalyvauja Op. sol. Gr. Matulaitytė. Dirigentas J. Lechavičius; 22.00 Žinios vokiečių kalba. Po žinių vokiečių kalba Eltos žinios; 22.30 Programos pabaiga.

Vokiečių povandeniniai laivai laimėjo didelį mūšį Atlante

Smarkiai bombarduoti Maskvos karo fabrikai

Vyriausioji Fiurerio būstinė. VII-29. ELTA. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

RYTŲ FRONTE

Rumunijos kariuomenės daliniai pasiekė Dniestro žiočių sritį. Tuo būdu

iš priešo jau išvaduota visa Besarabija.

Ukrainoje karo veiksmai nuolat plečiasi. Didžia dalimi jau yra sunaikinti tie priešo kariuomenės daliniai, kurie buvo nugalėti, pralaužus Stalino liniją ir prasiveržus Smolensko kryptimi. Baigiamos sunaikinti paskutiniosios priešo karo pajėgos, kurios yra apsuptos srityje, esančioje į rytus nuo Smolensko.

Po kelių dienų galės būti pranešti žymūs belaisvių skaičiai ir karo grobio kiekiai, kurie atvaizduos šio milžiniško naikinamojo mūšio rezultatus.

Į vakarus nuo Peipuso ežero karines priešo pajėgas apsupo ir pradeda naikinti tie vokiečių kariuomenės daliniai, kuriems buvo pavesta išvalyti Estiją. Praėjusią naktį

tvirti vokiečių kovos lėktuvų junginiai sėkmingai bombardavo Maskvos miesto karo fabrikus, tiekimo įmones ir susisiekimo įrengimus.

VAKARŲ FRONTE

Kovoje prieš Didžiąją Britaniją karinės oro pajėgos nuskandino vieną 1.000 tonų talpos prekybos laivą į rytų vakarus nuo Shetlando salų. Taip pat bombomis buvo pataikyta į vieną didelį prekybos laivą prie Anglijos pietryčių pakraščio. Kiti karinių oro pajėgų puolimai praėjusią naktį buvo nukreipti į uostų įrengimus Anglijos šiaurės rytų ir pietryčių pajūryje. Vokiečių sargybinis laivas numušė vieną britų lėktuvą. Priešo lėktuvai nei dieną, nei naktį nebuvo įskridę į Vokietijos teritoriją.

Vyriausioji Fiurerio būstinė. VII-29. ELTA. Vyriausioji kariuomenės vadovybė skelbia šį specialų komunikatą:

Vokiečių povandeniniai laivai mūšyje dėl Atlanto vėl pasiekė didelio laimėjimo.

Smarkiai spaudžiami naikintojų, karo laivų, povandeninių laivų spąstų ir pagalbinių kreiserių, jie

keletą dienų puolė vieną britų konvojų ir nuskandino viso 19 garlaivių, bendro 116.500 tonų talpumo. Be to, apsaugos pajėgos sunaikino vieną naikintoją ir vieną karo laivą.

BERLYNAS. E. Ryšium su liepos 29 dienos kariuomenės vadovybės pranešimu DNB iš karinių sluoksnių papildomai patyrė dar tokių žinių:

Rytų fronto pietiniame ruože, užėmus Akkermaną, esantį prie Dniestro žiočių, rumunų kariuomenės daliniai baigė išlaisvinti visą Besarabiją. Vadinasi, vokiečių ir rumunų kariniai junginiai, vadovaujami rumunų generolo ir valstybės vado Antonescaus, visą Besarabiją išplėšė iš sovietų per trumpesnį laiką, negu penkias savaites. Nuo užimto Akkermano iki svarbiausiojo Ukrainos uosto Juodojoje jūroje — Odesos miesto yra oro keliu tik 50 kilometrų. Todėl dabar Odesa tiesiogiai įeina į fronto sritį. Jau liepos 20 dieną buvo paskelbtas kariuomenės vadovybės pranešimas, kad iš Besarabijos išžygiavusios vokiečių rumunų pajėgos, palaužusios sovietų priešinimąsi rytiniame Dniestro krante, pradėjo priešą vytis.

Pietinėje Ukrainoje šiuo metu vokiečių, rumunų, vengrų ir slovakų junginiai kartu vejasi bėgantį priešą, tuo būdu pietuose plačiu frontu artindamiesi prie Juodosios jūros.

Šiauriniame Rytų fronto ruože suomiai ir toliau sėkmingai atlieka Karelijos išlaisvinimo veiksmus. Sąsmaukoje tarp Ladogos ir Onegos ežerų suomių kariuomenės daliniai, vadovaujami generolo feldmaršalo Mannerheimo, jau trijose vietose peržengė senąją Suomijos Sovietų Sąjungos sieną, verždamiesi už tos sienos Murmansko geležinkelio link. Nežiūrint sovietų sustiprinimų tiek už naujosios, tiek ir už senosios Suomijos Sovietų sienos ir nepaisant nepalankių gamtos sąlygų,

per penkias savaites suomiai toje vietoje atgavo 1940 m. kovo mėnesį bolševikų atimtą sritį, dėl kurios bolševikų kariuomenė kovojo daugiau kaip tris mėnesius.

VICHY. E. Centrinio prancūzų savanorių legiono kovai su bolševizmu komiteto administracinė komisija, kuri liepos 29 d. pradėjo posėdžiauti Marselyje, praneša, kad iki šiol neokupuotoje Prancūzijos dalyje įsirašė savanoriais 1.500 asmenų.

Karo nuostolių registracijos reikalu

Kauno miesto administracinėse ribose esančių turtų savininkams skelbiama, kad registruojami dėl karo įvykę turto nuostoliai. Piliečiai, kurie turi kalbamų nuostolių, padarytų tiesiogiai dėl karo ne anksčiau kaip 1941 m. birželio mėn. 22 d., surašo tai į atitinkamus blankus, **gaunamus savo rajono butų valdytojo įstaigoje** darbo valandomis, pasirašo juos ir ligi 1941 m. rugpiūčio mėn. 5 dien. 15 val. įteikia juos to paties rajono butų valdytojo įstaigoje.

Butų valdytojai užpildytus blankus ne vėliau kaip 1941 m. rugpiūčio mėn. 6 d. 15 val. įteikia Kauno Miesto Savivaldybės Ūkio Skyriuje, Putvinskio gt. Nr. 27 II aukšte 13 kamb. tarnautojui **Citavičiui.**

Nacionalizuotų pramonės ir prekybos įmonių ir susisiekimo žinybų sunaikinti (Kauno m. adm. ribose) turtai surašomi tų įmonių ir įstaigų centralizuotai ir taip pat ligi nurodyto laiko įteikiami nurodytoje vietoje.

Kauno Miesto Savivaldybės turto nuostolių sąrašus nurodytu laiku ir nurodytoje vietoje paduoda Savivaldybės Skyrių, įstaigų ir įmonių viršininkai, kurių administruojamai sričiai tie turtai priklauso.

Žinias apie **buvusių** ir dabar neveikiančių įstaigų ir įmonių turto nuostolius paduoda buvusieji tų įstaigų ar įmonių viršininkai ar tarnautojai. Jeigu nukentėjusio turto savininko vietoje nėra, tai blanką užpildo ir pasirašo, nurodydamas savo adresą, kitas asmuo (kaimynas, pažįstamas, giminė).

Vienam savininkui išduodamas tik vienas blankas. Tik įmonėms ir įstaigoms, kur gali būti daugiau sunaikinto turto, išduodama daugiau blankų.

Aprašymą ir įvertinimus reikia padaryti teisingai, kad jie atitiktų antroje blanko pusėje esančius nurodymus, **su kuriais reikia gerai susipažinti.** Likusi tuščia blanko vieta užbraukiama raidės „Z" pavidalo ženklu. Parašas blanke turi būti išskaitomas. Blankas užpildomas rašalu švariai, išskaitomai ir be pataisų.

Informacijų šiuo reikalu gaunama Kauno Miesto Savivaldybės Ūkio Skyriuje, Putvinskio g. Nr. 27 II aukšt. 13 kamb. pas tarnautoją **Citavičių** darbo valandomis ir telefonu Nr. 27400.

Smulkūs skelbimai

„Žaibo" spaustuvė Kaune, Duonelaičio 24; tel. 26616

„Dolerinio imperializmo" spaudimas Pietų Amerikai

J. A. Valstybės siekia padaryti Pietų Amerikos žemyno valstybes sau priklausoma kolonija

BERLYNAS. E. Reicho sostinės politiniuose sluoksniuose atidžiai stebimos vis ryškiau besireiškiančios „dolerinio imperializmo" tendencijos Pietų Amerikos atžvilgiu. Savaime suprantama, pabrėžiama tuose sluoksniuose, formaliu požiūriu tarp Vokietijos ir Pietų Amerikos valstybių prekyba vyksta. Jei Anglija šiandien tą prekybą blokuoja, tai, įtakingų sluoksnių nuomone, dėl to kenčia pačios Pietų Amerikos valstybės, ir pirmiausiai dėl to, kad ūkinis kompensacijos faktorius Pietų Amerikai pirmoje eilėje yra Europa, o ypatingai Vokietija. Vokiečių nuomone, nėra abejonės, kad Jungtinės Amerikos Valstybės, pasinaudodamos dabartine prievartos padėtimi, kokioje yra Pietų Amerikos valstybės, su paskolų ir panašių priemonių pagalba tenai stengiasi įsigyti didelių ūkinių interesų, ne paskutinėje eilėje siekdamos aplinkiniu keliu

įsigyti politinę įtaką ir padaryti spaudimą į Pietų Amerikos valstybes Roosevelto karinių tikslų prasme.

Čia nenutylima, kad dėl tokios dalykų padėties daugiausia nukenčia pati Pietų Amerika, kuri, kaip žinoma, nebegali būti Jungtinėms Valstybėms natūralus prekybos partneris, ir dėl to iš vokiečių pusės laikoma neišvengiama, kad Pietų Amerikos valstybės tokiomis aplinkybėmis savo ūkinės pažangos atžvilgiu stovi prieš didelius pavojus. Wilhelmstrasėje šiandien buvo nurodyti metodai, kuriais JAV žydiškasis dolerinis imperializmas iš tokios prievartinės Pietų Amerikos padėties stengiasi savo žinomiesiems politiniams planams pasidaryti politinį įrankį. Tie metodai yra tikras mokyklinis pavyzdys, kokiu būdu tam tikros ūkinės jėgos ir ūkinės grupės aplinkiniu keliu paskolų pagalba stengiasi įsigyti įtakos. Reicho vyriausybė, kaip ryšium su tuo pareiškiama Berlyne, turi įrodymų dėl priemonių ir metodų,

kuriais Jungtinės Amerikos Valstybės siekia įsigalėti Pietų Amerikoje, turėdamos tikslą padaryti Pietų Amerikos žemyno valstybes sau priklausoma kolonija.

Tuose įrodymuose, kaip toliau Berlyne patiriama, yra duomenų ir apie slaptas derybas, kuriomis Jungtinės Amerikos Valstybės

siekia Pietų Amerikoje įsigyti kai kurias karines bazes.

Berlyno politiniuose sluoksniuose manoma, kad tos medžiagos paskelbimo, kuri žada būti tikra sensacija, galima laukti jau artimiausiomis dienomis.

Lemiamos dienos Prancūzijai

Spauda reikalauja tučtuojau sudaryti naują vyriausybę

PARYŽIUS. E. Šias dienas Paryžiaus spauda vadina lemiamomis valandomis Prancūzijai. Laikraštis „Les Nouveaux Temps" rašo, kad

prancūzų kolonijoms gresia pavojus.

Laikraštis reiškia nuomonę, kad kabineto pertvarkymo Vichy problema yra skubi ir neišvengiama. Negalima reikalauti ir toliau kantriai laukti, — tai buvo, laikraščio žodžiais, pagrindinė Vichy politikos linkmė. Ši politika neturi ir negali būti vedama toliau. Taip toliau būti negali, kadangi pasekmės bus tokios, jog, galiausiai, Prancūzija nebebus kolonijinė valstybė ir pamažu praras visą savo tautinį vieningumą. Prancūzų laikraštis reikalauja, kad būtų sudaryta vyriausybė, kuri būtų aktyvus tautinės vienybės simbolis.

Prancūzijos vidaus ir užsienių politikos padėtis šiuo metu yra tiek sunki, kad maršalas nedelsdamas turi aplink save sutelkti visų prancūzų vieningą bendradarbiavimo bloką.

Prancūzų Indokinijoj pradėta išlaipinti japonų kariuomenė

ŠANCHAJUS. VII-29. ELTA. Honane oficialiai buvo pranešta, kad

antradienį rytą į šiaurę nuo Camranho įlankos buvo pradėta laipinti į krantą japonų kariuomenė.

Oficialiame pranešime sakoma, kad japonų karo aviacijai pavesti aštuoni aerodromai, jų tarpe ir Saigono aerodromas. Tuo tarpu Saigone rengiamasi priimti japonų kariuomenę. Prancūzų prekybos rūmų patalpa skiriama japonų kariuomenės vyriausiojo štabo būstinei, o kinų prekybos rūmų patalpa — japonų štabui.

Japonų laivynas galės plačiai naudotis uosto įrengimais. Saigono viešbučiuose apsigyveno daug japonų karininkų, kurie čia atvyko praėjusios savaitės pabaigoje.

Pasirengimai japonų kariuomenei priimti vyksta ramiai, be jokio trynimosi. Tuo tarpu gyventojų nepasitikėjimas anglų ir kinų finansinėmis įstaigomis pirmadienį privedė prie bankų užplūdimo. Anglų bankai nutarė apriboti indėlininkams išduodamas sumas iki 500 piastrų.

TOKIO. E. Japonijos laivyno Pietų Kinijoje suteiktomis žiniomis, vakar Japonijos jūrų ir sausumos pajėgos atvyko prie Saigono, Indokinijoje.

TOKIO. E. Tolimesnių Japonijos kariuomenės dalių pasiuntimą į Prancūzų Indokiniją Tokijo laikraščiai aiškina ta svarbia priežastimi, kad šį žygį Japonija buvo priversta padaryti dėl kaskart priešingesnių Anglijos ir Jungtinių Valstybių vartojamų priemonių. Laikraštis „Hoši Šimbun" rašo, kad Japonijos tikslai Tolimųjų Rytų pietinėje dalyje yra grynai taikos pobūdžio. Anglijos ir Amerikos spaudimas, daromas Tajui, taip pat vadinamojo priešjaponiško fronto stiprinimas privertęs Japoniją griebtis saugumo priemonių visiems Azijos Rytuose esantiems kraštams ir pačiai sau. „Tokio Asahi Šimbun" yra nuomonės, kad Japonija, pasiųsdama daugiau kariuomenės pajėgų į Indokiniją, turėjo galvoje Japonijos ir Prancūzijos naudą. Šis Japonijos žingsnis esąs padarytas remiantis pasitarimais, o ne tokiu būdu, kaip padarė Jungtinės Valstybės, pasigriebdamos karines bazes Islandijoje, arba Anglija — užimdama Siriją. Jungtinės Valstybės pasiuntusios kariuomenės dalis į Islandiją, pasiremdamos „privačiomis derybomis" su Danijos pasiuntiniu Vašingtone, o Anglija atėmusi iš pranzūcų Siriją su karinių pajėgų pagalba. „Jomiuri Šimbun" pareiškia, kad anglų paskelbimas Singapuro „laikine karo zona" ir Filipinų armijos įjungimas į Jungtinių Amerikos Valstybių kariuomenę aiškiai rodo, jog Anglijos Amerikos Tolimųjų Rytų politika nebėra sprendžiama „ūkinio spaudimo išplėtimu", bet jau yra išsivysčiusi į karinį grasinimą Japonijai.

100 japonų lėktuvų bombardavo Čunkingą

ŠANCHAJUS. E. Daugiau kaip 100 japonų lėktuvų pirmadienį bombardavo Čunkingą, o taip pat toliau į vakarus esančias bazes — Celiucingą, Neikiangą ir Luchcieną. Čunkingo miestą japonų lėktuvai bombardavo periodinėmis bangomis devynias valandas. Tai buvo ilgiausiai trukęs Čunkingo bombardavimas iš oro. Čunkingo priešlėktuviniai pabūklai neveikė, bet pakilo kinų lėktuvai. Iš dvylikos pastebėtų kinų lėktuvų, japonų žiniomis, trys buvo numušti.

NEW YORKAS. E. United Press žiniomis, Sidnėjuje ir kituose Naujosios Pietų Valijos miestuose daugiau kaip 20.000 darbininkų paskelbė vienos dienos protesto streiką. Darbininkai sustreikavo. Australijos vyriausybei nesutikus paleisti du suimtuosius komunistus.

Karas tarp Peru ir Ekvadoro eina visu smarkumu

LIMA. E. Oficialiai pranešama, kad 60 kilometrų platumo fronte buvo atmuštas Ekvadoro kariuomenės puolimas ir kad „priešas persekiojamas ir naikinamas". Per karo veiksmus buvusi atimta Matapalo sala, kurią Ekvadoras buvo okupavęs 1938 m. Buvę paimta daug belaisvių ir karo medžiagos.

ATSTOVŲ RŪMAI ATMETĖ ROOSEVELTO ĮSTATYMO PROJEKTĄ

VAŠINGTONAS. E. 25 balsais prieš 114 atstovų rūmai antradienį atmetė įstatymo projektą, kuriuo Rooseveltas turėjo būti įgaliotas perimti fabrikus, jeigu grėstų pavojus nutrūkti svarbiai ginklų gamybai. Įstatymo projektas grąžinamas atitinkamai komisijai antrą kartą persvarstyti.

„Rooseveltas sugautas klastojant"

Berlyno spauda apie Belmontės incidentą

BERLYNAS. VII. 29. ELTA. Berlyno spauda su didžiausiu susidomėjimu svarsto Belmontės incidentą. Laikraščiai savo straipsniams tuo klausimu deda tokias antraštes: „Rooseveltas sugautas klastojant", „Sensacingi Jungtinių Valstybių intrigų Pietų Amerikoje demaskavimai", „Bolivijos vyriausybė Vašingtono siundoma šmeižti Vokietiją" ir pan. Laikraščiai skelbia Bolivijos karo atašės Belmontės pareiškimą vidaus ir užsienių spaudos atstovams, o taip pat naują Reicho vyriausybės notą Bolivijos vyriausybei. Laikraščiai ir patys dėl to incidento pasisako.

„Voelkischer Beobachter" apibūdina incidentą su Belmonte, kaip grandį visoje grandinėje apgavysčių iš Vašingtono pusės, siekiant pavergti visas Pietų Amerikos tautas ir įstumti jas į anglų bei žydų karą. Šį kartą Roosevelto beribė neapykanta Vokietijai nuėjusi kiek per toli, ir jis galėjęs būti tuoj prieš visą pasaulį demaskuotas. Laikraštis pabrėžia, jog

visos taiką mylinčios tautos, o, visų pirma, Pietų Amerika turi progos matyti demaskuotą visą Roosevelto nepadorumą, negarbingumą ir jo nepagrįstą šmeižimą.

Tai, kas vakar atsitiko Bolivijos tautai, rytoj gali atsitikti bet kuriam kitam Ibero Amerikos kraštui.

Pietų Amerikai iš tikrųjų gresia įsibrovimas.

Tačiau tai nebus tolimosios Europos įsibrovimas, nes toks įsibrovimas būtų visiška beprotybė, bet žydiško imperializmo įsibrovimas iš New Yorko ir Vašingtono. Šis žydiškas imperializmas pastatęs sau tikslą pagrobti laisvę visoms mažesnėms ir silpnesnėms, negalinčioms apsiginti tautoms ir padaryti jas bevaliais išnaudojimo objektais.

Rytų Karelija - bolševikų koncentracijos stovykla

Čia buvo kankinami milijonai tremtinių. Kultūringojo pasaulio dėmė bus nutrinta

Dar bolševikams tebesant Lietuvoje, turėta žinių, kad kai kurie lietuviai yra išvežti į Kareliją. Bolševikų buvo tvirtinama, kad išvežtieji puikiausiai gyvena, tačiau turi dirbti kai kurį darbą. Vokiečių laikraštis „Feldzeitung" plačiau apibūdina Rytų Kareliją, nes turi konkrečių žinių. Dedamo straipsnio vertimas vaizduoja, kaip ten turi kentėti ir lietuviai.—

Suomių frontas nusitiesia nuo Kolos pusiasalio iki Ladogos ežero arba nuo Suomių įlankos iki Baltosios jūros.

Nedraugiška čia žmogui gamta.

Tik pietų srityje, apytikriai tarp Viipurio ir Ladogos ežero, klimatas ir vieta tinka Vidurio Europos gyventojui. Pietuose yra ir svarbiausieji Karelijos miestai. Tai Viipuris, Kexholmas ir Serdopolis. Ten pat yra didžiausios įmonės, kurios perdirba svarbiausią šalies turtą — medį. Nedideliam gyventojų skaičiui medžio apdirbimo darbas yra vienintelis verslas. Jei Suomija yra vadinama „tūkstančio ežerų kraštu", tai tas pats vardas tinka ir Karelijai. Karelijoje taip pat matyti tūkstančiai didesnių ir mažesnių ežerų, kurie vienas su kitu susisiekia kanalais. Tuo būdu

ežerai ir kanalai sudaro puikius kelius gabenti didžiulėms eglėms ir pušims į lentpiūves ir į uostus.

Karelijos žiema gana griežta. Kai bolševikai įsilaužė į Kareliją, tai pamatė, kad ne tik su drąsia tauta turi kovoti, bet taip pat ir su šaltu klimatu, kokio Vidurio Rusijoje nėra. Tačiau kai milžiniškos pusnys ištirpsta, kai beržai pasipuošia žalia varsa ir kai upės didžiulius vandens kiekius nuneša į jūras, tai Karelijos žmonės pradeda kankinti naujas slogutis.

Nesuskaitomi uodų spiečiai užpuola žmones ir gyvulius,

geria jų kraują ir kankina neįsivaizduojamu būdu. Jei tropikų srityje europiečiai tam tikru tinkleliu ginasi nuo moskitų, tai panašiai ir Karelijos gyventojas turi gintis nuo uodų. Tačiau yra ir tam tikras skirtumas, nes tropikuose tik dieną tenka nuo moskitų gintis, o Karelijoje reikia nuo uodų gintis dieną ir naktį. Karelijos uodai peri savo vaikus mažuose ežeruose ir pelkėse, kurios aplamai nepasiduoda išdžiovinamos.

Kalbamos pelkės vasaros metu visai nepereinamos. Tik geležinkeliai ir dirbtiniai keliai sudaro išimtį. O šiaip ežerai ir kanalai yra vieninteliai vasaros meto susisiekimo keliai.

Toliau į šiaurę Karelijos didžiulės girios pamažu retėja. Nei eglė, nei pušis neišlaiko žiauraus žiemos šalčio ir ilgų žiemos nakties mėnesių. Tik vienas pats beržas atlaiko visas gamtos nemalones. Beržas išsikraipo ir išsišakoja, tačiau išlaiko didžiuosius šalčius ir žiaurius vėjo dvelkimus. Karelijos beržo medis yra geltonos spalvos ir gana šakotas, be to labai kietas, tačiau plačiai vartojamas baldams daryti, todėl vadinamas Šiaurės Europos tauriuoju medžiu.

Kai bolšeikai baisiuoju teroru pradėjo viešpatauti po plačiąją Rusiją ir kai apsižvalgė po apylinkines vietas, į kurias būtų ištremiama milijonai politinių belaisvių,

bolševikams buvo paranku Rytų Kareliją paversti milžiniška koncentracijos stovykla.

Stovyklos dydį Vidurio Europos gyventojas vargiai gali įsivaizduoti. Stovykla yra daug didesnė, negu Elbės ir Oderio sritis.

Ne tik sargyba, šunes ir vielos, bet taip pat ir nekelingi plotai atgraso tremtinius pabėgti, kurių skaičiuojama milijonais. Tie laimingieji, kurie nugalėjo nežmoniškas kliūtis ir pabėgo į Suomiją, pranešė pasauliui apie Rytų Karelijos baisybes.

Anksčiau gyvenusiųjų Karelijoje žmonių seniai nebėra.

Jie buvo prievartos būdu iškraustyti arba patys pabėgo nuo bolševikų santvarkos. Už menkiausį valgį, duoną ir žuvies sriubą, Ukrainos ir Volgos ūkininkai, o taip pat ankstybesnė Rusijos valdininkijos ir dvasiškijos dalis, pagaliau, politiškai nepatikimi žmonės, klajokliai ir nusikaltėliai, turi kirsti mišką, krauti medžius uostuose ir arba dirbti lentpiūvėse. Į Anglijos ir Olandijos medžio sandėlius atėjo neabejotini dokumentai, kur atsišaukimų forma kreipiamasi į kultūringąjį pasaulį, kad būtų kovojama su pasaulio kultūros priešu — bolševzimu. Dažnai tarp eksportuojamo medžio pasitaikė lakštelių arba tiesiog ant lentų buvo rašomos pagalbos šaukiančios eilutės. Visa tai buvo daroma gera vokiečių, prancūzų, anglų kalba. Tai parodo, kad

žymų tremtinių skaičių sudaro mokyti žmonės.

Neatsakingas trėmimas žmonių, kurie Rytų Karelijos koncentracijos stovyklose buvo panaudojami darbams, Maskvos valdžios pareigūnams pasirodė ne tik leistinas, bet ir itin pelningas. Kaip gi kitaip su milijonais žmonių pasielgti, kurie be jokios pagalbos buvo pavergti, nes jei per vienerius metus šimtas tūkstančių mirė, tai į jų vietą atėjo šimtas tūkstančių kitų, ir, pagaliau, kuo pigesnis buvo išlaikymas, tai juo geresnė buvo bolševikų devizų prekyba, kuri vyko su miško eksportu iš tolimos šiaurės.

Net 20 metų Rytų Karelija buvo kultūringojo pasaulio gėdos dėmė.

Ištisus 20 metų ten kentėjo ir mirė geriausi, aukštai kultūriškai iškilę rusų ir kitų Tarybų Sąjungos tautų žmonės.

Tačiau kryžiaus karas pribaigs šitą baidyklę. Milijonai kentančių žmonių su viltingai tvaskančiomis širdimis žvelgia į vakarus, iš kur ateis išlaisvinimas ir gyvenimas.

Iš „Feldzeitung"